

“ ULUSLARARASI GÜNÜMÜZ İSLAM DÜNYASINDA MESELELER VE ÇÖZÜM YOLLARI 2 SEMPOZYUMU”
(27-29 HAZİRAN 2022, İSTANBUL) SONUÇ BİLDİRGESİ

Türk Ocakları'nın 110. Kuruluş Yıldönümü dolayısıyla Türk Ocakları İstanbul Şubesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile 27-29 Haziran 2022 tarihleri arasında, İBB Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi'nde “Günümüz İslam Dünyası'nda Meseleler ve Çözüm Yolları 2” adıyla uluslararası bir sempozyum gerçekleştirdi. Sempozyuma başta Türkiye olmak üzere yurt dışından Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Batı Trakya, Bosna, Fas, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya Federasyonu ve Tunus'tan 60'a yakın alanında tanınmış bilim insanları, tebliğ ve müzakereleriyle katkıda bulundu. Bu sempozyum, 2016 yılında aynı adla birincisi gerçekleştirilen bir bilgi şöleninin ikincisi olarak planlandı. Son yıllarda bu konuyla ilgili yapılan bilimsel toplantılarla kıyaslandığında katılımın en fazla olduğu, çok farklı konuların ele alındığı ve geniş ufuklu bir toplantı olarak tarihe geçti. Sempozyum hakkında ve düzenleyici taraf olan Türk Ocakları hakkında kamuoyunda bazı kesimlerce asılsız ithamlar ve haksız değerlendirmeler yapıldı. Asıl odaklanılması gereken tartışılan konular, tespitler ve çözüm önerileri olmalıydı. Kamuoyunda oluşturulmak istenen algının aksine, sempozyumda her türlü siyasî ve dinî ötekileştirme, hizipleşme ve mezhepçi taassuptan uzak, problemlerimizi doğru tespit etmek ve bunlara eleştirel, bilimsel ve yapıcı çözümler üretilmeye çalışıldı. Büyük itinayla düzenlenmiş olan uluslararası böyle bir sempozyumun, siyasi tartışmalara ve kutuplaşmalara kurban edilmesi bizleri üzmüştür. Biz, din ve din anlayışımız ile ilgili meselelerin bilimsel araştırmalar ve doğru yaklaşımlarla çözülebileceğimize inanıyoruz. Siyaset dilinin din diline yansımaları, dinin birleştiriciliğini ortadan kaldırmakta ve toplumumuzdaki kutuplaşmaların derinleşmesine sebep olmaktadır. Dinî ve ahlakî değerler, siyaset üstü olmalıdır. Din siyaset ilişkisinin, ahlakî ve hukukî değerler ortak noktasından hareketle, yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç vardır.

Sempozyumda tespit edilen temel sorunlar ve çözüm önerilerini kamuoyunun dikkatlerine arz ediyoruz:

1. Günümüz İslam dünyasının en önemli sorunlarının başında dini anlamadaki yöntem sorunu gelmektedir. Bunun için bilgi üretme ve yorum yönteminin güncellenerek yaşanan hayatın gerçeklerini dikkate alan olgu merkezli bir dini bilgi üretiminin gerçekleştirilmesine ihtiyaç vardır.
2. Son yüzyılda İslam dünyası, çok boyutlu ahlâkî ve dinî yozlaşma, genç kuşaklarda dine karşı kayıtsızlık, din dilinin yenilenmesi ve dini anlayışın hayatın gerçeklerinden uzaklaşması gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların çözümü için dinî değerlerin yeni bir bakış açısıyla sunulması ve din dilinin güncellenmesi üzerinde çalışmalara ihtiyaç vardır.
3. Din bilim çatışması sorunu, İslam bilim çatışması şeklinde sunulmaktadır. Müslümanların tarihsel süreçte din-bilim ilişkisini nasıl anladığını, bilimsel alanlara yaptığı katkılarıyla sağlıklı bir şekilde araştırılması gerekmektedir. Genç nesillerin edebi, bedîî ve estetik duygularının ve yeteneklerinin geliştirilmesi için sanat, edebiyat ve müzik başta olmak üzere hayatın bütün alanlarına bütüncül bir bakış açısı geliştirmelerine imkânlar hazırlanmalıdır.
4. Dinî dışlayıcılık, radikalleşme ve selefileşme problemi, akıl ve bilim düşmanlığı, mezhepçilik ve dini temsil iddiaları toplumlara kuşatmış durumdadır. Bu sorunlarla baş edebilmek için, sağlıklı bir din ve din eğitimi politikası oluşturmak gerekmektedir. Dini bilginin üretilmesi ve öğretilmesinde, eğiticilerin yetiştirilmesinde paralel tek hakikatçi din anlayışı oluşturmak isteyen birtakım dini grupların, siyasetin kendilerine alan açmasından yararlanarak, eğitim sistemine alternatif faaliyetler içerisine girmelerine ve bu sayede gerçeklikten ve hayattan kopuk bir din algısı oluşturma çabaları sorunlarımızı daha da büyütecektir. Din ve din eğitiminin bilimin konusu yapılarak pedagojik eğitim almış kişiler tarafından verilmesi sağlanmalıdır.

5. Sahih din anlayışı, giderek bütün Müslümanların bir beka sorunu haline gelmiştir. Din anlayışlarını iyileştirmek için en önemli hareket noktası; dini ve fikri meselelerimizi iman meselesi haline getirmek yerine bilimsel verilerin ışığında özgürce tartışmanın imkânlarını oluşturmak olmalıdır. Çünkü bu hareket noktası, özgür düşüncenin, tartışmanın, tekfir ve linç hareketlerinin önüne geçmek ve Müslüman dünyayı tarihte ve bir metaevrende değil günümüzde gerçek bir hayatta yaşatmak için şarttır.
6. Bazı çevreler, Müslüman toplumlarda yaşanan sorunların, çatışmaların ve iç savaşların sebebini, genelde İslam'la ilişkilendirirken, bazı çevreler ise, küresel aktörlerle, yani dış güçlerle ilişkilendirmektedir. Son zamanlarda yaşanan sorunların doğru bir şekilde teşhis edilmesi ve sağlıklı çözümler üretilmesinin önündeki en büyük engel, aşırı siyasî ve toplumsal kutuplaşma ve taassuptur.
7. Mukaddes dinimizin ideolojileştirilmesi, siyasallaştırılması, ahlâktan arındırılması ve hurafe bataklığına dönüştürülmesinin önlenmesi için, bu tarz ortak bilimsel faaliyetlerin, çalıştayların artırılması oldukça önemlidir.
8. İslam dünyasının kurtuluşu, ancak ve ancak akıl, ahlak, bilim ve hukukun, bilhassa da kamu hukukunun geliştirilmesiyle mümkün olacaktır. Bu yüzden içinde yaşadığımız bilgi ötesi çağı yakalamadan bugünkü problemlerimizin çözümü mümkün değildir.
9. İlk insandan bugüne kadar yeryüzünde bulunan yegâne din ve fitrat dini İslam'ın evrensel ve insan merkezli özünü, akla, bilime insanın yaratılışına ve hayatın gerçeklerine uygun bir yorumunu yapmak zorundayız. Çünkü din, hayatla beraber inşa olunan bir olgudur. Dinin hakikatleri bizim dışımızdaki veya bizim asla ulaşamayacağımız hakikatler değildir.
10. İslam'ın evrensel ilkelerini merkeze almak, Müslüman zihnini yeniden yaratıcı bir hale döndürmek için; laiklik, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi evrensel değerlerle çatışan bir niteliği sahip olmayan, cinsiyet ayrımcılığına karşı duran yeni bir din dili üretmeliyiz.
11. Bu sempozyumların aynı başlık altında 3. ve 4.'sünün diğer İslam ülkelerinde önümüzdeki yıllarda yapılarak geleneksel hale getirilmesi son derece yararlı olacaktır.
12. Sempozyuma yurtiçi ve yurtdışından katılan, tebliğleri ve müzakereleriyle katkıda bulunan çok değerli bilim insanlarına, üç gün boyunca bizleri dinleyen dinleyicilere, basın mensuplarına, başından sonuna kadar emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz.
13. Sempozyumu düzenleyen Türk Ocakları İstanbul Şubesi'ne ve İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanlığına teşekkürlerimizi arz ediyoruz.

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU